

Mednarodna standardna klasifikacija izobraževanja ISCED je ogrodje za razvrščanje izobraževalnih programov v mednarodno dogovorjene kategorije. Uporablja se za zbiranje, združevanje in prikazovanje med državami primerljivih izobraževalnih statistik in indikatorjev. ISCED ima mednarodno veljavo, njegova uporaba je v mednarodni statistiki obvezna. Vsebuje dve spremenljivki: stopnje in področja.

SPLOŠNO

ISCED sestavljajo:

- mednarodno dogovorjeni koncepti in definicije
- enoten sistem razvrščanja
- prevodi programov in kvalifikacij posameznih držav v ISCED kategorije

Prevodi nacionalnih posebnosti v ISCED omogočajo pregledno kodiranje nacionalnih izobraževalnih programov v primerljive strukture, ki se uporabljajo v mednarodni statistiki, in sicer tako, da se značilnosti programa poveže z določenimi kriteriji razvrščanja.

Izobraževalne aktivnosti:

ISCED definira izraz izobraževalne aktivnosti kot namerne, organizirane in trajne aktivnosti, ki vključujejo komunikacijo in katere namen je spodbuditi učenje. ISCED omogoča razvrščanje formalnega in neformalnega izobraževanja, ne pa tudi priložnostnega. Formalno in neformalno izobraževanje vključuje različne programe: za začetno izobraževanje, za drugo priložnost, programe opismenjevanja, programe za odrasle, nadaljnje izobraževanje, študij na daljavo, vajeništvo, tehniško in poklicno izobraževanje in usposabljanje, izobraževanje oseb s posebnimi potrebami.

Izobraževalni programi:

Izobraževalni programi so definirani kot namensko strukturiran zbir oziroma zaporedje izobraževalnih aktivnosti, ki je pripravljen tako, da v določenem času in zaporedju učnih nalog omogoča doseganje vnaprej določenih učnih ciljev.

Kvalifikacija:

V ISCED je izraz kvalifikacija sinonim za druge izraze, kot so diploma, spričevalo, visokošolska izobrazba, potrdilo o opravljenem izpopolnjevanju ali usposabljanju.

Programi in kvalifikacije

V ISCED se najprej razvrstijo izobraževalni programi, kasneje kvalifikacije. ISCED ni ustrezen za neposredno vrednotenje kompetenc učenca, vključenega v učne aktivnosti.

Izobraževalni program, v katerega je posameznik vključen oziroma ga zaključil, je le najboljši možen približek znanju, spretnosti in kompetenc, ki naj bi jih pridobil.

REVIZIJA ISCED

ISCED je bil nazadnje revidiran leta 1997. Od tedaj so se izobraževalni sistemi precej spremenili, veliko sprememb je zlasti v višjem in visokem šolstvu. ISCED 97 tudi ne vključuje nekaterih vidikov, na primer izobraževalnih dosežkov, končanega izobraževanja in pridobitev izobrazbe. Zaradi sprememb v zadnjih letih nastajajo problemi s statistiko "učnih izidov", pri uporabi kriterija destinacije izobraževanja (do kakšne diplome vodi program) in pri razvrščanju poklicnega izobraževanja.

Zato se opravlja revizija ISCED:

- oktobra 2007 UNESCO generalna konferenca poverila svojemu statističnemu zavodu (UNESCO *Institute for Statistics (UIS)*), da pregleda ISCED 97 in pripravi spremembe
- v letih 2009 – 2010 se je nekajkrat sestal *Technical Advisory Panel (TAP)*
- v maju 2010 je predstavil prvi osnutek mednarodnim organizacijam
- septembra 2010 je predvidena opravljena konzultacija z državami članicami
- decembra 2010 naj bi *Technical Advisory Panel* finaliziral novi ISCED
- marca 2011 naj bi gradivo obravnaval UNESCO *Executive Council*
- oktobra 2011 pa bi UNESCO generalna konferenca ISCED 2011 sprejela.

Osnovne značilnosti sprememb so naslednje:

- 9 stopenj namesto dosedanjih 7
- 4 stopnje v terciarnem izobraževanju namesto dosedanjih dveh
- pridobitev izobrazbe na vsaki od stopenj je posebej definirana
- najpomembnejše merilo na predterciarni ravni je vrsta programa (*orientation*), prej vpisni pogoji in destinacija
- definirano je formalno, neformalno izobraževanje in priložnostno učenje
- področja izobraževanja ostajajo nespremenjena.

KRATKA PREDSTAVITEV ISCED 2011

Za kodiranje programov se uporablja trimestna šifra:

- **Prvo kodirno mesto** je predvideno za 9 glavnih stopenj izobraževanja (1 – 9)
- **Drugo kodirno mesto** je predvideno za kategorije znotraj stopnje:
 - o ISCED 0: ciljna starostna skupina otrok (prva starostna skupina, druga starostna skupina)
 - o ISCED 1: samo ena kategorija (primarno izobraževanje)
 - o ISCED 2 do 5: vrsta programa oz. usmerjenost (*orientation*);
 - o ISCED 6: trajanje in vrstni red v nacionalni kvalifikacijski lestvici
 - o ISCED 7: mesto v nacionalni lestvici izobrazb in kvalifikacij
 - o ISCED 8: samo ena kategorija (doktorat)
- **Tretje kodirno mesto** je predvideno za podkategorije z upoštevanjem dostopa do izobraževanja na višji ravni:
 - o ISCED 0, 1: ni podkategorij
 - o ISCED 2, 3, 4, 5: izobrazba glede na dostop do izobraževanja na višji ravni
 - o ISCED 6, 7, 8: ni podkategorij

Tretje kodirno mesto uporabljajo samo stopnje 2 – 5. Podkategorije v teh stopnjah so povezane s pravico do izobraževanja na višjih ravneh, na primer:

- 2.X.0 program ne omogoča pridobitve stopnje izobrazbe
- 2.X.1 izobrazba po ISCED 2 programu ne omogoča vpisa na višjo raven izobraževanja
- 2.X.2 izobrazba po ISCED 2 programu omogoča vpis na višjo raven izobraževanja

Izobraževalni izidi po končanem zelo kratkem programu, ki ga ni mogoče razvrščati v ISCED 2, se razvrščajo v ISCED 1. Podobno velja za zelo kratke programe ISCED 3, ki se zato razvrščajo v ISCED 2

KAJ SE SPREMINJA MED ISCED 1997 IN ISCED 2011

Stopnja 0 = predšolska vzgoja. V ISCED 1997 se razvrščajo v 0 samo programi predšolske vzgoje za otroke od 3 leta starosti do vstopa v šolo. V ISCED 2011 se bodo v ISCED 0 razvrščali vsi programi predšolske vzgoje (kjer poteka neke vrste vzgojno izobraževalni proces, ne pa na primer oblike varstva predšolskih otrok!) od 1. leta do vstopa v šolo, in sicer:

- ISCED 0.1. je predviden za programe za mlajše otroke od 3 let
- ISCED 0.2. je predviden za programe za starejše otroke od 3 let

Merila: starost otrok, uradni vzgojni program v skladu z nacionalnimi priporočili ali predpisi (standardi, smernicami, pedagoškim osebjem ...) v trajanju najmanj 2 uri na dan in 100 ur na leto.

Stopnja 1 - se ne spreminja.

Stopnja 2 = nižje sekundarno izobraževanje (op.p. v Sloveniji sem razvrščamo 7.-9. razred OŠ)

Glavna merila:

- prehod iz razrednega na predmetni pouk
- kumulativno trajanje izobraževanja od začetka ISCED 1 in 2 (najmanj 8 do 10 let)
- vstopni pogoji (kjer so)

Dopolnilna merila:

- tipična starost pri vstopu
- poučujejo predmetni učitelji in učitelji, ki imajo ustrezne predmetne kvalifikacije
- (še) spada v obvezno izobraževanje

Stopnja 3 – višje sekundarno izobraževanje (op.p. v Sloveniji sem razvrščamo SŠ)

Glavna merila:

- na tej stopnji se konča sekundarno izobraževanje
- vstopni pogoji
- kumulativno trajanje izobraževanja od začetka ISCED 1 in 2 in 3 (najmanj 12 do 13 let)

Dopolnilna merila:

- programska raznovrstnost, velika izbira vrst in smeri
- predpisane kvalifikacije učiteljev

Uporaba merila pridobljene izobrazbe v povezavi z dostopom do višje ravni izobraževanja v ISCED 3

ISCED stopnja 3	Kategorija (vrsta programa oz. usmerjenost)	Podkategorija (povezava z dostopom do višje ravni izobraževanja)
	(srednješolsko izobraževanje)	
3.1	splošni programi	
3.1.0		
3.1.1		
3.1.2	splošni programi	omogočajo vpis v ISCED 5/6/7
3.2.	poklicni programi	
3.2.0	kratki poklicni programi	ki ne dajejo srednješolske izobrazbe, ne omogočajo neposrednega vpisa v ISCED 5/6/7
3.2.1	poklicni programi	ki dajejo srednješolsko izobrazbo, a ne omogočajo neposrednega vpisa v ISCED 5/6/7
3.2.2	poklicni (strokovni) programi	ki dajejo srednješolsko izobrazbo in omogočajo neposredni vpis v ISCED 5/6/7

Izobraževalni izidi po končanih programih višjega sekundarnega izobraževanja (3.1.0 in 3.2.0), ki ne omogočajo neposrednega vpisa v terciarno izobraževanje, se razvrščajo v ISCED2.

Stopnja 4 – posekundarno neterciarno izobraževanje (op.p. v Sloveniji doslej sem razvrščamo maturitetni in poklicni tečaj ter mojstrske kvalifikacije)

Stopnja 4 je namenjena programom, v katere se vpisujejo tisti, ki nimajo ustrezne izobrazbe za vpis v terciarno izobraževanje oziroma nimajo poklicne kvalifikacije za vstop na trg dela.

Glavna merila:

- vrsta oz. usmeritev v splošno/poklicno
- zahtevnost programa je večja od zahtevnosti predhodno končanega programa
- vpisni pogoji

Stopnja 5 – terciarno izobraževanje (višješolsko in visokošolsko izobraževanje)

ISCED 5: kratki terciarni programi (višješolski programi)

ISCED 6: Bachelor oz. programi 1. ciklusa

ISCED 6.1. Programi v trajanju 3-4 leta, ki dajejo diplomu prve stopnje

ISCED 6.2. Programi v trajanju več kot 4 leta, ki dajejo diplomu prve stopnje

ISCED 6.3. Programi ki dajejo diplomu druge stopnje, enakovredno diplomu 6.2 in 6.1

ISCED 7: Master oz. programi 2. ciklusa

ISCED 7.1. Programi prve stopnje v trajanju več kot 4 leta, ki dajejo diplomu na ravni Master

ISCED 7.2. Programi druge stopnje, ki dajejo diplomu na ravni Master, zahtevnejšo od 6.3

ISCED 7.3. Programi, ki dajejo diplomu na višji ravni od Master

ISCED 8: Doktorski programi (predhodno končan research Master 7.3 lahko skrajša čas, potreben za dokončanje doktorskega programa. Krajši, a zahtevnejši raziskovalno usmerjeni programi (*advanced research programmes*) se razvrščajo v ISCED 7.3.

Splošna/profesionalna orientacija in končna destinacija v ISCED 2011 niso več glavna merila za razvrščanje programov.

Izveček: T. Plevnik

VIRI

- International Standard Classification of Education 2011 – Draft for global consultation 2010
- Eurydice (EACEA) presentation, Ranguelov S. (junij 2010)